

Vendar če bi bila NSi v vladi, a ne bi to pomenilo še več trenj? Sprašujem tudi zato, ker ste pred leti izjavili, da so koalicijske vlade problematične, ker so obsojene na kompromise, in da se morda dve stranki še lahko dogovorita, več pa nikakor. Zdaj ste na »drugi stranki«, in to v vladi, ki jo sestavlja pet strank plus ena, največ doslej.

S stališča učinkovitosti in operativnosti bi bila enostrankarska vlada seveda najboljša, drugo vprašanje pa je, ali bi bilo to najboljše z vidika družbene sprejemljivosti. Oba veva, zgodovina nas uči, da ena sama stranka na oblasti ni nujno najboljša opcija, po drugi strani pa drži, da kompleksnost in zahtevnost usklajevanj ter heterogenost interesov praviloma rastejo premosorazmerno s številom strank v koaliciji. Več ko jih je, večja je verjetnost, da bo šlo več energije in truda za iskanje dogovora, sprejemljivega za vse. Vendar – če se stranke zavedajo svoje družbene odgovornosti in so pripravljene prisluhniti argumentom, je mogoče najti najmanjši – nekateri pravijo največji – skupni imenovalec.

Morda je imel predsednik vlade oziroma takrat še mandatar zaradi potrebe po tem usklajevanju zamisel, da bi prav vi kot član njegovega kabineta postali tudi nekakšen nadminister oziroma koordinator dela ministrstev, zlasti gospodarskih resorjev. Ostalo je pri zamisli, ne prvič, tudi nekaterim drugim mandatarnem je pri uvedbi nadministra spodletelo. Ali kdaj pogrešate to pristojnost? Ta nadminister je bil bolj medijski konstrukt kot kaj drugega. Če pogledate zakon o vladi in primerljive ureditve drugih držav, boste videli, da podobne funkcije ni. Treba se je zavedati, da je vlada sestavljena iz petih strank, med katerimi ni izrazito velike razlike po številu poslancev, kar pomeni, da med predsednikom vlade, ki je kljub vsemu prvi med enakimi, in drugimi ministri pravzaprav niti ni bilo mogoče vzpostaviti nekakšne vmesne ravni pooblastil. Po drugi strani pa je tudi tako, da predsednik usmerja delo vlade in da lahko

visokih donosov na kapital, je pa dejstvo, da je imela država v preteklih letih velik težav pri popolnjevanju organov nadzora in poslovanja v družbah, ki upravljajo njen kapital.

No, te težave ima še vedno. Kolikor vem, poteka razpis za nadzornike SDH, uprava pa ima spet enkrat le vršilca dolžnosti predsednika. Drži, vendar nam je v obdobju te vlade uspelo imenovati dva člana uprave in v najkrajšem možnem času bo izpeljan tudi postopek, da uprava dobi predsednika s polnim mandatom.

Če smem – nekaj mesecev nazaj je kazalo, da je predsednik uprave SDH že »določen«, vendar postopek še traja, prvotni favoriti pa po namigovanih nekaterih medijev ni več v ospredju. Kaže torej, da ima ta koalicija podobne težave kot vse prejšnje, hkrati pa na nenehna politična vmešavanja kaže tudi dejstvo, da se je vodstvo SDH v nekaterih primerih ob protislovnih političnih silinah – tipičen primer je prodaja NLB – raje znebil odgovornosti za odločitve in jo preneslo na vlado. Načeli ste nekaj tem; najprej bi rad poudaril, da mi niso znani nobeni konkretni dosednji dogovori o tem, kdo naj bi bil ali ne bi bil predsednik ali predsednica uprave SDH. Vsekakor pa je, ponavljam, interes te vlade, da bi bila uprava kar najhitreje popolna. Je pa tudi res, da ima ta vlada v nekaterih pogledih podobne probleme kot vse vlade pred njo, pri čemer mislim predvsem na to, da je za tovrstne položaje v Sloveniji razmeroma težko dobiti ljudi, ki imajo dokazane reference in kompetence ter so pripravljeni sprejeti takšne izzive.

Zakaj?

Prvič gotovo zaradi načina kadrovanja v preteklosti, ki je bilo vse prevečkrat podrejeno političnim ambicijam posameznih akterjev. Drugič tudi zaradi omejitev pri nagrajevanju, tretjič pa tudi zaradi tistega, kar ste sami omenili kot prelaganje odgovornosti, kar se

na strateške in nestrateške naložbe. To vprašanje je na mizi tudi zaradi neke druge težav pri popolnjevanju organov nadzora in poslovanja v družbah, ki upravljajo njen kapital.

No, demografski sklad je neizpolnjena obveznost prejšnje vlade. Vse tri stranke koalicije, ki se jim ni uspelo dogovoriti, so tudi v sedanji koaliciji. Prvo vprašanje na podlagi tega dejstva je torej, zakaj verjeti, da se bo sedanji koaliciji posrečilo ustanoviti demografski sklad. Drugo pa je povezano z dilemo, da pretežni del javnosti najbrž niti ne ve prav dobro, kaj bi od še ene preobrazbe upravljanja državnega premoženja lahko pričakoval. Kako bi vi kar najbolj preprosto razložili, zakaj je namesto Koda potreben demografski sklad in s katerim premoženjem naj bi ta upravljala? Če poskušam najprej čim bolj na kratko pojasniti, zakaj je demografski sklad potreben, si moram pomagati z malo matematike. V pokojninski blagajni, ZPIZ, se

trenutno iz prispevkov, ki so najpomembnejši vir financiranja pokojnin, nabere dobre štiri milijarde evrov. Približno milijardo evrov za pokojnine prispeva še država iz proračuna. Demografski trendi, za Slovenijo izrazito neugodni, kažejo, da se bodo potrebe na odhodkovni strani v naslednjih letih naglo povečevale, zaradi česar bo treba povečati tudi prihodke. Niti povečanje prispevnih stopenj niti povečanje deleža proračuna v tem pogledu ne prideda v poštev, prvo zaradi konkurenčnosti gospodarstva, drugo zaradi stabilnosti javnih financ. Problem večjih prihodkov veliko držav rešuje s pomočjo demografskega sklada, treba pa se je zavedati, da sklad ne bo v celoti razbremenil proračuna in da tudi sam ne bo zadostoval za večje potrebe, zato bodo potrebni še mnogi drugi ukrepi.

Poglejva še DUTB. Njeno poročilo za lansko leto, ki bi ga vlada morala po zakonu dobiti do konca prejšnjega meseca, zamuja zaradi revizije primera KLI Logatec. Ta primer je bil tudi povod za nedavne kadrovske menjave v vodstvu DUTB, ustanove, ki jo od ustanovitve naprej nenehno spremljajo večje in manjše aferi. Lahko po nedavnih kadrovskih spremembah v vrhu DUTB upamo, da se kaj podobnega ne bo več dogajalo?

No, ko gre za ljudi, stoodstotnega jamstva nikoli ne moremo imeti, verjamemo pa, da je zdaj postavljeno vodstvo dovolj kompetentno za soočanje s preostalimi izzivi, ki so pred DUTB. Dejstvo je, da je DUTB specifična institucija z jasno opredeljenim poslanstvom, to je maksimiranje premoženja, ki v glavnem izhaja iz slabih terjatev bank, in da mora na ta način povrniti kar največ denarja, ki smo ga davkoplačevalci vložili v sanacijo bank. Doslej je DUTB unovčila več kot polovico premoženja, kar pomeni, da razpolaga še s približno 800 milijoni evrov...

... s čimer zaostaja za načrti, saj naj bi bila zdaj pri približno pol milijarde evrov.

Drži, vsekakor pa je življenjska doba DUTB omejena do konca leta 2022, lahko pa neha delovati tudi prej, če prodaja več kot 75 odstotkov premoženja; v tem primeru bi se preostalo premoženje pripojilo SDH. So se pa ob premoženju DUTB zdaj pojavile nekatere želje, povezane z izvajanjem posameznih politik. Ena od teh je povezana s problemom pomanjkanja najemnih stanovanj. Tako potekajo pogovori o tem, ali bi bilo mogoče – in pod kakšnimi pogoji – nepremičnine, s katerimi razpolaga DUTB, uporabiti oziroma prenesti na državni stanovanjski sklad. To kajpak posega v te

Prav tako jim ne ustreza struktura premoženja SDH. In to, namreč katero je tisto premoženje, ki bo osnova demografskega sklada, je osnovna dilema, v nadaljevanju pa seveda pridemo tudi do vprašanja, kako bo urejeno upravljanje tega sklada.

Bi bil – ali celo moral biti – demografski sklad vsaj v delu tudi nekaj takšnega kot državni sklad, *sovereign fund* – čeprav Slovenija seveda nima dohodkov od nafte ali česa podobnega, kot recimo Norveška ali zalivske države – torej sklad z nalogo, da investira v tuje vrednostne papirje in kapitalske deleže ter upravlja s tem portfeljem naložb? O tej temi lahko povem samo svoje osebno mnenje, kajti v zvezi s tem še ni bilo nikakršnega koalicijskega dogovora. Če želimo zagotoviti izpolnitev osnovnega poslanstva demografskega sklada, se temu principu delovanja po mojem mnenju ne bomo mogli izogniti. Demografski sklad bo namreč

meljno poslanstvo DUTB, ni pa to nekaj, česar ne bi bilo mogoče izpeljati.

Za koliko stanovanj gre?

Mislim, da za približno 200 stanovanjskih enot, še bolj kot stanovanja pa so za stanovanjski sklad zanimiva zemljišča, ki jih ima DUTB.

Novo vodstvo DUTB bi moralo glede na zakon najkasneje v drugi polovici leta začeti s pripravo strategije prenehanja družbe. Pričakujete kakšne večje težave pri unovčevanju preostalega premoženja? Dejstvo je, da se je struktura premoženja DUTB medtem spremenila. Če povem drugače: da so najprej šle v prodajo boljše naložbe in da so ostale predvsem težje unovčljive. V tem pogledu bo imelo novo vodstvo DUTB kar zahtevno nalogo.

Ko gre za tuje naložbe, in tukaj mislim predvsem na *greenfield*, zelenopoljske naložbe, privlačnost posamezne države zanje najpogostejše »merimo« z višino davkov, ceno delovne sile in odzivnostjo državne uprave, na dobro infrastrukturo in, recimo, izobraženo delovno silo pa običajno pozabljam. Če kot primer vzamem obnovu kočevske proge, ki je trajala petkrat dlje od gradnje prvotne pred dobrim stoletjem, in kajpak drugi tir, bi rekel, da infrastrukturno nismo najbolj privlačni. Drži, dejstvo je, da so bile avtoceste dolga leta prednostna naloga, da nas je avtocestni križ veliko stal in da glede na javnofinancne možnosti za drugo infrastrukturo ni bilo sredstev. Mislim predvsem na železniško infrastrukturo, ki pa postaja vse pomembnejši dejavnik tudi zaradi okoljskih vplivov oziroma potreb. Med vlaganji v ceste in železniško omrežje bo treba najti ustreznejše ravnotežje, kajti brez posodobitve železniškega omrežja predvsem na ključnih evropskih koridorjih bomo ostali zunaj teh koridorjev.

Ampak zdaj kaže, da bo drugi tir za dlje časa onemogočil vse druge posodobitve. Če rečem drugače: mimo Zidanega Mosta bo šlo še vedno počasi in od Maribora proti Sentilju bo še vedno en sam tir. Drugi tir v prvi vrsti rešuje problem preobremenjenosti doseadanje infrastrukture na tem odseku in omogoča razvoj Luke Koper. In ne drži, da njegovo financiranje onemogoča druge projekte, saj že zdaj potekajo, na primer, projekti na odseku Maribor–Pesnica, vsi skupaj neke v vrednosti 250 milijonov evrov. To je še v okviru enega tira, kajti skupaj z avstrijsko stranjo je bilo ugotovljeno, da neposredne potrebe po drugem tiru za zdaj ni. Bo pa ta verjetno v prihodnosti potreben. Bistvo teh železniških projektov in tudi tretje razvojne osi, na katero v tem okviru ne smemo pozabiti, je, da najdemo čim več raznovrstnih virov financiranja in tako razbremenimo javne finance oziroma omogočimo, da bo država lahko sofinancirala čim več projektov, ki jih potrebujemo.

Bi se tukaj dalo dobiti več evropskih sredstev? Smo doslej kandidirali s preslabo pripravljenimi projekti, smo bili premalo iznajdljivi?

Težko odgovorim na to vprašanje, nisem strokovnjak za to področje, verjetno pa bi se dalo dobiti več. Je pa tudi res, da so naši projekti, sicer veliki za nas, majhni v primerjavi s projekti večjih članic, kar jim po dosedanjih izkušnjah že v izhodišču zmanjšuje možnosti za uspeh.

Za trenutek se še enkrat vrniva k infrastrukturi. Ekonomisti pravijo, da bi bile državne naložbe v infrastrukturo, ne le ceste in železnice, temveč tudi prenosna elektroomrežja in bolj velikopotezno energetsko obnovo stavb, zelo dobrodošle tudi zaradi multiplikativnega učinka. Se motim, ali drži, da posebnih ambicij v tej smeri vlada doslej ni pokazala?

Tukaj se ne bi mogel strinjati z vami. Ta vlada je tik pred tem, da sestavi finančno konstrukcijo za drugi tir in začne uresničevati projekt, o katerem govorimo dvajset let. Podobno velja za tretjo razvojno os, ki je po finančni plati primerljiva z drugim tirom: zdaj lahko namreč končno računamo na to, da se bodo dela na odseku med Slovenj Gradcem in Velenjem začela že letošnjo jesen.

Fotografija: dpa

Evropske volitve

PRAZNIK S PRIOKUSOM DRUGORAZREDNOSTI

o letih številnih kriz evropska celina zdaj lažje diha. Gospodarske razmere so kljub znakom ohlajanja najboljše doslej. Brezposelnost je rekordno nizka. Optimizem kljub potekajočim trgovinskim napetostim z ZDA ni izginil, čeprav zaskrbljenost obstaja. Evropa je lep kraj, ki mu lahko rečemo domovina. In vendar so mnogi evropski državljani nezadovoljni, čeprav EU ne bi zamenjali za nobeno drugo povezavo. V takšnih okoliščinah se prihodnji teden evropski državljani odpravljajo volit novo sestavo evropskega parlamenta. Tudi na evropski ravni se obeta trend, ki je zadnjih nacionalnih volitev viden v vse več državah Evropske unije. Prišlo naj bi do močnejše fragmentacije političnega prostora, kar bo slednjic povzročilo precej drugačno politično podobo evropske komisije. Čas dvoplačljive evropske ljudske stranke in socialistov se bliža koncu.

Šesterica vodilnih kandidatov evropskih političnih skupin se je minulo sredo v osrednji dvorani evropskega parlamenta v Bruslju soočila na zadnji veliki volilni razpravi pred bližajočimi se volitvami. Govorili so izključno o evropskih temah, ki so seveda tudi nacionalne v vseh 28 državah članicah, a te razprave niso bile začinjene z domačimijskimi notami. Uro in pol trajajoča razprava, tretje tovrstno soočenje letošnjih spitztenkandidatov, je za glavne politične stranke v EU predstavljala vrhunec evropske volilne kampanje. Govorilo se je o migracijah, upravljalo o povečanju zaposlenosti, okrepitvi ukrepov za zmanjšanje vpliva podnebnih sprememb in evropski vlogi v svetu.

Čeprav v Sloveniji ali kateri drugi državi članici nobenega od vodilnih kandidatov – nekateri sploh ne kandidirajo na volitvah – ne bomo izvolili za predsednika evropske komisije z neposrednim oddanim glasom, je soočenje dajalo vtis, da enako štejejo glasovi volilcev na Baltiku ali pa na Portugalskem. Drugič v zadnjih petih letih se evropski parlament loteva političnega eksperimenta, ali bo iz sistema vodilnih kandidatov spet izšel novi predsednik evropske komisije. Razplet je letos še manj gotov kot ob izvolitvi Jeana-Clauda Junckerja pred petimi leti.

Je soočenje vodilnih kandidatov tisto mesto, na katerem lahko volilci dobi odgovor na vprašanje, komu naj naslednji teden nameni svoj glas? Janis Emmanouilidis, analitik v brusselskem mislišču European Policy Center, z nasmeškom odgovarja, da je to zgolj eden od pravih krajev: »Ne bi vam svetoval, da se

zgolj na podlagi te razprave odločite, za koga boste glasovali.« Kot opozarja, vodilni kandidati predstavljajo svoja in strankarska stališča, na evropskih volitvah pa se ljudje za podporo posameznemu kandidatu odločajo tudi na podlagi tega, katera nacionalna stranka naj bi jih predstavljala v parlamentu.

Nacionalne teme pred evropskimi

Na evropskih volitvah ponavadi prevladujejo nacionalne teme, ugotavlja Genevieve Pons, ena izmed najvplivnejših žensk v Bruslju, ki je pred leti skrbela za okoljske teme v vladah Jacquesa Delorsa, zdaj pa v Bruslju vodi po njem poimenovan inštitut, ki se ukvarja z analizo evropskih politik. »Vendarle nam je pri evropskih temah uspelo zelo napredovati. Ljudje se precej bolj zavedajo Evrope in kaj ta zanje pomeni.« Razloge za to večje zavedanje o koristih Evrope, njenih vrednotah in pripravnosti državljanov povezavi Ponsova pripisuje predvsem šoku zaradi brexita, pojavu

st Evrope. »Ljudje menijo, da tokrat ni veliko na kocki. Pred petimi leti so imeli občutek, da se Evropa premika v napačno smer, Nemci pa bodo morali za to plačati. Sedaj se počutijo manj ogrožene in nimajo neposrednih skrbi.« pravi Emmanouilidis. Predvolilne napovedi ponovno zmago obetajo krščanskim demokratom CDU/CSU z 29 odstotki dobljenih glasov, socialdemokrati SPD pa ne bodo ostali druga najmočnejša sila, tako kot niso na nacionalnih volitvah. Na drugem mestu jih bodo prehiteli Zeleni z približno 19 odstotki glasov. Nemčija je tako ena izmed držav, kjer se zaradi vse bolj okoljsko ozaveščenega prebivalstva obeta krepko izboljšanje volilnega rezultata Zelenih. Na četrto mesto se bo uvrstila populistična AfD, ki zagovarja izhod Nemčije iz EU (dexit), če se ta ne bo spremenila.

A v nasprotju z AfD so nemške stranke večinoma naravnane proevropsko in so v svojih programih prihodnosti Evropske unije name-

Obe etablirani stranki sta vladali v času evropskih kriz. To je zagotovilo, da izgubiš oblast.

Genovive Pons, direktorica mislišča Institute Jacques Delors v Bruslju

Donalda Trumpa v Beli hiši, Viktorju Orbanu kot novemu predmetu evropskih razprav po državah članicah in nedavni viziji francoskega predsednika za renesanso Evrope. »Doživljamo oživljanje evropskega občutenja. Naenkrat v državah članicah poteka več razprav o evropskih zadevah,« meni Ponsova.

»Evropske volitve ostajajo drugorazredne volitve. Splošen fenomen je, da v volilnih kampanjah prevladujejo nacionalne teme, ne pa evropske. Ljudje pogosto ne vedo, kako bo njihov glas lahko vplival na stvari. Ne zavedajo se položaja evropskega parlamenta in kako Evropska unija funkcionira. Zato volilci morda menijo, da volitve niso pomembne, po drugi strani pa se stranke raje odločajo za volilne kampanje, ki se ne dotikajo toliko evropskih tem,« razlaga Emmanouilidis.

V Nemčiji se za glasove volilcev poteguje 41 strankarskih list. Tudi v tej državi evropska volilna kampanja letos ni zelo polna evropskih tem, pa čeprav so stranke v evro volilne programe zapisale tudi poglede na prihodno-

Izenačen dvoboj v Franciji

V Franciji, iz katere želi predsednik Emmanuel Macron nadaljevati s prenovno Evrope, evropska volilna kampanja traja že od lan-